

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Ioannis || Slotani || Geffensis, Sacrae || Theologiae
Profes-||soris, De retinenda fide orthodo-||xa & catholica
aduersus hæ-||reses & sectas, & præci-||puè
Lutherana[m], Li-||bri nouem.||**

Slotan, Johann

Coloniae, 1560

VD16 S 6745

Capvt III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29875

non vsq; adeo me à sententia dimouere
 possunt, vt me ad vos transire compel-
 lant, quum longè excellentius hæc oīa
 apud nostrates esse cognoscam. Est em̄
 apud nos vera sapientia, est populorum
 consensio, est autoritas, est successio mi-
 nistrorum, proinde quoque ipsum Ca-
 tholicæ Ecclesiæ nomen. ORTH. At
 ego tibi luce clarius demonstrabo, ni-
 hil horum (iuxta mētem D. Aug.) apud
 vos esse, sed tantūmodo apud nos, hoc
 est, apud ecclesiā catholicam. CA. Si id
 efficere potueris, opinioni meæ valedi-
 cam, ac tuæ sententiæ mox subscribam.

CAPVT III.

ORTH. Principio D. Aug. dicit in
 Ecclesia catholica esse syncerissi-
 mam sapientiam, ad cuius cognitionē
 pauci spiritales in hac vita perueniant,
 vt eam ex minima quidē parte quia ho-
 mines sunt, sed tamen sine dubitatione
 cognoscant. Cæteram autē turbam, nō *Sapientia*
 intelligendi viuacitatem, sed credendi quid sit.
 simplicitatem, tutissimam facere. Præ- *Iob. 24.*
 mittendum mihi hoc loco erit, quid sit
 sapientia, de qua loquitur Aug. Et quidē

P 2 nemo

Job. 14.

IOANN. SLOT. GEF.

nemo hoc ipsum declarabit melius, ipso sanctissimo propheta Iob, in cuius libro legimus dei sapientiam hunc in modum loquutam homini: Ecce pietas ipsa est sapientia, abstinere autem à malis scientia. Quæ verba tractans D. Augustinus lib. 12. de Trin. ca. 14. & lib. 14. cap. 1. Et in Enchir. ad Laurent. cap. 2. ostendit veram sapientiam quæ secundum Deum est, esse verum ac præcipuum cultum eius, quæ vno nomine Theosebia Græcè nominatur. Quod nomē nostri, volentes & ipsi vno nomine interpretari, pietatem dixerūt, cum pietas apud Græcos Eusebia vñtatius nuncupetur. Theosebia verò quia vno verbo perfectè non potest, melius duobus interpretatur vt dicatur potius Dei cultus, Hæc esse hoīs sapientiam, nunc citata scripturæ autoritas demonstrat. Nam de illa sapientia Dei (quo procul dubio Deus est (Nam sapientia Dei filius eius vnigenitus dicitur) non loquimur, quæ vtiq; summa sapiētia est, sed de humana, quæ hominis est, quæ vtiq; cultus Dei est. Quod idem August. episto. 52. ad Macedo-

D
cedoni
est vera
rectè v
post no
pientia
ri Dei c
lo, certu
stātissim
tas. Et v
dum ha
est, ait f
pientiu
litur au
habet in
3. fide sp
lib. 12. d
quis (inc
quo nur
dimus q
Et epist
pietas cu
si amanc
tia est, in
dominu
tuo, & ex
pientia c

cedonium confirmans ait: Vera pietas, est verax veri Dei cultus, vnde omnia rectè viuendi duci oportet officia. Et post nonnulla inquit: Hæc nimirum sapientia, in præfenti seculo, est verus veri Dei cultus vt sit eius in futuro seculo, certus atque integer fructus. Hic cõstâtissima pietas, ibi sempiterna scælicitas. Et vt in loco prius citato ait. secundum hanc sapientiam quæ Dei cultus est, ait sancta scriptura: Multitudo sapientium, sanitas est orbis terrarû. Colitur autem Deus (vt idem Augustin. habet in Enchirid. ad Laurentium cap. 3. fide spe & charitate. Quod adhuc in lib. 12. de Tri. cap. 14. confirmans: Et quis (inquit) cultus eius, nisi amor eius, quo nunc desideramus eum videre, credimusque & speramus nos esse visuros? Et epistola 120. ad Honoratum cap. 18. pietas cultus Dei est, nec colitur ille, nisi amando. Summa igitur & vera sapientia est, in præcepto illo primo: Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua. Ac per hoc sapientia est charitas Dei. Hactenus ille

Sapient. 6
Cultus dei
in quo cõ
sistat.

Matt. 22

IOANN. SLO. GEF.

**Coli non
posse Deū
sola fide.**

**1. Cor. 13
Charitas
in cultu
Dei neces-
saria est.
Galat. 5**

**Luthera-
ni veram
fidem nō
habent.**

Ex hisce D. Augustini verbis depræ-
dis opinor Cacodoxe errorem magi-
stri tui Lutheri, qui docuit Deum op-
timè coli sola fide. Quod si verum est,
fornicatores, adulteri, raptores, homi-
cidæ, & grauioribus criminibus irreti-
ti, modo fidem habeant, optimè colere
Deum reputabuntur. Quo quid absur-
dus? Adhæc mendacem etiam facie-
mus Paulum, qui dixit: Si habuero om-
nem fidem, ita vt montes transferam,
charitatem autem non habeam, nihil
sum. Necessaria itaque est in cultu Dei
charitas, & non sola sufficit fides, nisi
forte quis habeat fidem, quæ per chari-
tatem operatur. Et certè vt Luthero de-
mus, quod tamen non possumus, sola fi-
de optimè coli Deum, nunquam tamè
poterit quispiam vestrum ob id demon-
strare apud vos esse verum veri Dei cul-
tum. Caco. Qui sic. ORth. Eo quod a-
pud vos vera fides nō sit. Porro si apud
vos vera fides non est, bene consequit̃
ne fide, neque spes, neq; charitas confi-
stere queat, vt etiā testatur D. Au. in eo
dem li.

D
dē li.
lis qu
poter
tas, ap
Nā fic
us. Ca
vos no
lā sapi
se iā a
sum, i
tiā eff
ream
ritate
sit, ne
q; ver
Dei c
tem n
mod
stros
rabo a
em su
cos eff
bet fic
sibi q
pprij
entian

DE RETI. FIDE ORTH. 110

dē li. ca 8 Cū itaq; fide vera careatis, qua
 lis quæso apud vos spes aut charitas esse
 poterit? Et si nulla fides, spes, aut chari-
 tas, apud vos est, qualis erit Dei cultus?
 Nā fide spe & charitate verè colitur De-
 us. Cæterū si verus veri dei cult^o apud
 vos nō est, cōstat quoq; nec apud vos il-
 lā sapientiā esse, q̄ verū veri dei cultū ef-
 se iā audisti. CAc. Quantū cōsequi pos-
 sum, idcirco apud nos veram istā sapien-
 tiā esse negas, q̄ veraci veri dei cultu ca-
 reamus, quem asseris coli fide, spe & cha-
 ritate, itaq; cum apud nos vera fides nō
 sit, neq; spem & charitatē esse posse, ne-
 q; verū Dei cultum, neq; sapientiā quæ
 Dei cultus est. ORth. Bene habet, men-
 tem meā assequutus es. CAco. Sed quo
 modo demonstrare potes apud no-
 stros nō esse verā fidē? ORth. imò decla-
 rabo apud eos nullā penit^o esse fidē. Iam
 em̄ superius ostendimus vestros hæreti-
 cos esse. Hæreticus aut nullam oīno ha-
 bet fidem, q̄a dimissa regula fidei, eligit
 sibi quid & quātum & quousq; credat,
 ppriij iudicij lumē erigens aduersus sci-
 entiam Dei, sibi ipsi credendi magister
 effectus,

Lib. 5.
Ca. 5

Hæretici
nullam ha-
bent fidē.
Titum 80

IOANN. SLOT. GEF.

effectus, & ideo (secundum apostolum Paulum) non solum subuersus, sed etiam proprio iudicio condemnatus est quia nullo eiiciente (vt ait D. Hiero.) sed sua sponte ab Ecclesia recedit. Vnde credit scripturam, aut ei quod diuinitus est reuelatum, non quia scriptura habet, aut quia reuelatum est, sed quia sibi verum esse videtur, & quodammodo verbum dei, facit verbum humanum, quia non innititur primae veritati, sed alicui alteri principio primario. Ideo haereticus pertinaciter errans vel dubitans, de aliquo vno fidei articulo, nullius articuli veram fidem retinet. Nam licet non omnes fidei articulos reiciat, vel de omnibus dubitet, tamen in eis asserendis rationem humanam & opinionem suam fidem propriam sequitur. Cum enim credendorum principium vnum sit, & illo careat qui haereticus est, consequens est, vt nullius articuli veram fidem habeat, qui vni pertinaciter dissentit. Cum enim fidei obiectum sit veritas prima, secundum quod manifestatur in scripturis sacris & doctrina Ecclesiae, quae ex veritate prima procedit, ille qui non

DI
non in
regula
dit ex
scriptu
non ha
am Ch
Christ
credo
vt neg
Tertu
ne Ch
quitur
Christ
tum C
tuus e
fuisse
tro cre
retico
reticu
re Ch
credic
gentil
nici ta
quid e
Ethni
retici

DE RETI. FIDE ORT. 111

non inhæret sicut infallibili & diuinæ
regulæ, doctrinæ ecclesiæ, quæ proce-
dit ex veritate prima, manifestata in
scripturis sacris, verum fidei habitum
non habet: & si non habet fidem, eti-
am Christianus non est. Hæretici ergo
Christiani non sunt. Et hinc est quòd
credo patres nostros fuisse permotos,
vt negarent hæreticos esse Christianos.
Tertullianus siquidem in libro de car-
ne Christi, Marcionem hæreticum allo-
quitur, dicens: Mortuus es, qui non es
Christianus, non credendo quod tradi-
tum Christianos facit. Et eò magis mor-
tuus es, qui non es Christianus. Qui cū
fuisses, excidisti, rescindendo quod re-
tro credidisti. Hæc verba cuilibet hæ-
retico verè conueniunt. Nam omnis hæ-
reticus verè mortuus est, & non est ve-
rè Christianus, rescindendo quod antè
crediderat. Ibidem quoque hæreticos
gentilibus æquat, dicens: Meritò Eth-
nici talia, sed meritò & hæretici: nun-
quid enim inter illos distat? nisi quòd
Ethnici non credendo credunt, at hæ-
retici credendo non credunt. Vnde

Hæretici
Christiani
non sunt

Hæretici
mortui
sunt.

Hæretici
gentilibus
æquantur,
immo
sunt eis pe-
iores.

IOANN. SLOT. GEF.

rectè D. Hieronymus asserit hæreticos
 Li. 2. capi multo peiore conditione esse q̄ genti-
 Matthæi. les, quia in illis, inquit, spes fidei est, in
 istis pugna discordiæ. Iterū autem Ter-
 tullianus in li. de præscrip. hæret. Si hæ-
 retici sunt, inquit, Christiani esse non
 possunt, &c. Cyprianus quoq; lib. 4. e-
 pist. 2. ad Antonianum. Quisquis, inqt,
 ille est, Christianus non est, qui in Chri-
 sti ecclesia non est, &c. D. autem Augu-
 stinus in Enchri. cap. 6. dicit nomine te-
 nus inueniri Christum apud quoslibet
 hæreticos, qui se Christianos vocari vo-
 cari volunt, re ipsa verò apud ipsos nõ
 esse Christum. Et Lactantius Firmianus
 lib. 4. c. vltimo, asserit hereticos diuinũ
 nomen & cultum per imprudentiã per-
 didisse. Cum enim, inquit, Phryges, aut
 Nouatiani, aut Valentiniani, aut Mar-
 cionitæ, aut Antropiani, aut Arriani,
 seu quilibet alij nominantur, Christia-
 ni esse desierunt, qui Christi nomine a-
 misso, humana & extrema vocabula in-
 duerunt. Sola igitur catholica Ecclesia
 est, q̄ verũ cultũ retinet. Audis hic in so-
 la Ecclesia esse verum cultum, hoc est,
 veram

Cultus Dei
 verus in
 sola est ec-
 clesia,

DE
 vera
 entia
 taq;
 habe
 haud
 rus v
 gitur
 catho
 dent
 plex
 de sp
 esse p
 mon
 henc
 quit
 cultu
 men
 adm
 Proin
 etian
 beat
 rissin

C
 remo

DE RETI. FIDE ORT. 112

veram sapientiam. Siquidem vera sapi-
entia verus veri Dei cultus est. Cum i-
taq; quia hæretici sunt, veram fidē non
habeant, & idcirco Christiani non sint,
haud quaquā veram sapientiam (quæ ve-
rus veri Dei cultus est) possident. Soli i-
gitur catholici, qui in castris Ecclesiæ
catholicæ sunt & perseverant, hac gau-
dent sapientia. Et quia cultus Dei du-
plex est, nempe interior, quo colitur si-
de spe & charitate, quem apud vos non
esse probauimus, & exterior qui in cere-
monijs quibusdam consistit, compre-
hendens etiam sub se sacramenta, conse-
quitur quoq; apud vos hunc exteriorē
cultum non esse, eò quòd rectū sacra-
mentorum vsum non habeatis, quem
admodum superius probatum legisti.
Proinde cū neq; interiorē cultum, neq;
etiam rectum cultum Dei exteriorē ha-
beatis, impossibile est apud vos synce-
rissimam illam sapientiam esse.

CAPVT III.

CAeterum quantū ad cęremonias
attinet, cōstat vestras ecclesiæ cę-
remonias ritus atque consuetudines
reie-

Cultus du-
plex inte-
rior & ex-
terior.

lib. 2. cap. 3.
4. &c.

Cęremo-
niæ catho-
licæ apud
Luthera-
nos subla-
tæ.

reie-